

יעקב ולשבר ז"ל

בן פוליה ויצחק ז"ל

נולד: סוכות ט"ו תשרי ה' תרע"ה 5.10.1914

עלה ארצה: קיץ 1939

נפטר: כ' שבט התשס"א 13.2.2001

נפטר: כ' שבט התשס"א

לפני למעלה מ-86 שנים נולד יעקב יענק'לה חברנו בעיר פרושיץ' (פולין), למזלו הרע פרצה מלחמת העולם הראשונה בעודו פעוט בן 9 חודשים. אביו, כמו יהודים רבים אחרים ברח לאמריקה ומאז לא שמע ממנו יענקלה מילה ואות חיים אחר. האם העגונה עבדה קשה לפרנס עצמה ואת יענקלה הפעוט והיתה קונה אצל הכפריים קמח ושיבולת שועל ומוכרת בחנות הקטנה שפתחה בביתה. את יענקלה השאירה בבית אביה שהיה בעל מאפיה. שכר הלימוד למלמד בחדר היה מעל יכולתה הכספית ולכן שלחה את בנה ליתלמוד תורה' שם לימדו חנים. אח"כ קצת ביי"ס פולני, אך בהעדר עין משגיחה על הילד ניצל יענקלה את המצב, חמק מביה"ס ורצה מאד לעבוד כדי לעזור לאימו בפרנסתם. למד קצת חרטות, אח"כ ניסה כוחו אצל כובען ואז, כשנדמה היה לו שאפשר לצאת מהמצב הקשה, הצטרף לתנועת נוער חלוצית 'דרור - פרייהיטי' בתקווה שדרכה יוכל להגיע לא"י. בוגרי התנועה ויענקלה בתוכם הצטרפו לקיבוצי ההכשרה של תנועת 'החלוץ', שם עסקו במלאכות שונות כדי להכשיר עצמם לחיים בא"י - חטבו עצים בעיקר, ובקושי היה כסף כדי לקנות פת לחם דלה. כדי לרכוש כרטיס קלנוע ויתרו לעיתים גם על פרוסת הלחם הזו.

יענקלה המתין בסבלנות לתורו לעלייה, היתה בעיה מפני שהשלטון הבריטי כמעט שלא נתן אישורי עליה וכניסה לארץ ואת האישורים המעטים הללו נחפזו האחראים על העלייה לתת ליהודי גרמניה כדי לחלצם מציפורני המשטר הנאצי המתנכל להם. יענקלה מחכה ומחכה ואחרים שבאו אחריו כבר מפליגים לארץ הנכספת, עד שקם באסיפת הקיבוץ של הכשרת 'קילץ' חברנו שלום חזן וזעק שאיננו מסכים שידחו עוד את יענקלה...

ולאחר שקיבל את האישור חזר לאימו לבקש שתעזור לו לקנות כרטיס רכבת לנמל ולעלות לאניה. אמו הענייה מכרה טבעת וחיזרה על פתחי 'החברה לגמילות חסדים' וקרובי משפחה כדי להציל את בנה יחידה. לעזרתו מתגייסת גם צביה לובטקין ז"ל מראשי התנועה, עד שסוף סוף עולה יענקלה על האניה הרעועה 'קולורדו' ששימשה במקור להובלת בקר, ובמשך 6 שבועות מיטלטלת האניה בים. המים והמזון נגמרו מזמן אך אף מדינה אינה מתירה לאניה להצטייד במים ואוכל ולקרב אל חופיה. ובים מנסים לחמוק מעינם של מטוסי הסיור הסובבים ללא הרף לתפוס כל אניה המתקרבת לחוף. לבסוף מגיעות שתי ספינות מלחמה בריטיות וגוררות את אניית החלוצים למחנה מאסר בחוף 'שמן' בחיפה.

לאחר שבועיים טס משה שרת ללונדון לבקש את שחרורם, וכך מגיע יענקלה עם עוד 10 חברה מההכשרה שלו לקיבוץ אשדות יעקב. 'בית ראשון במולדת' הוא מתבן בין המוני עכברים, אח"כ עולים ברמת החיים - שלושה חברה באוהל. יענקלה מתאהב ברחל (מירוצניק), שני החברים לחדר מתחשבים ויוצאים לחפש מקום אחר ומשאירים את זוג האוהבים באוהל ללא 'פרימוסים'. השמחה גדולה כשמתברר שרחל בהריון אלא שהעבודה הקשה והמתירה ותנאי החיים בכלל תרמו למותו של העובר בבטנה והזוג הבין שלא יוכל עוד להביא ילדים לעולם. אך התשוקה לילד לא רפתה והצליחו לקבל ילד לאימוץ, כבר לא תינוק, אבל ילד ממש ולא חלום. הרבה מבחנים, ביקורות, שאלות, וחקירות עברו, אבל הצליחו לעבור את כולם ולגדל את

דוד שהתייחס מהוריו. דודו היה האור והנחמה של יעקב ורחל, כמה שמחו כאשר נשא אישה ונולדו הנכדים וכמה נעצבו כאשר התפרקה משפחתו. כשנפטרה רחל, נותר יעקב לבד. הוא ניסה לחפש בת זוג חדשה, לחלוק עימה את ימי הזיקנה, לעתים חשב שיצלח, אך עמדה שאלה גורלית: האם הקיבוץ יאות לקבל אישה מבוגרת או שיעקלה יצטרך ללכת אחרי האישה; ויעקלה החליט חד-משמעית שאשדות היא הבית שלו ובעצם הבית האמיתי שהוא חי עבד ותרם את רוב שנותיו מאז הגיע לאשדות.

יעקלה עבד בנהריים כאשר ביצרו את המבנה של הטורבינות מחשש שהגרמנים ששלטו בסוריה יפציצו את תחנת הכח. שנים רבות עבד בענף הבנות ובערוב ימיו כשהיה קשה כבר להתרוצץ בשטח, היה המפעיל המסור של המכונה לטיפול כלים בחדר האוכל.

לא מוותר על חגים ומסיבות, במיוחד לא על חג פורים בו אהב להתחפש. עושה כמיטב יכולתו. לא מרכז ענף, לא נחר לוועדות חשובות, אבל בא באדיקות לאסיפות כמו אז בימי ההכשרה, איכפת לו מאד מה קורה בית שלו...

עד שתשו כוחותיו ויעקלה עבר ל'בית אחדות' כדי לקבל את הטיפול הטוב ביותר. אתמול, יום ג' נאמר 'פעמיים כי טובי, בי החליט בורא עולם לקחת אליו את נשמתו המיוסרת של יעקלה היתום, שנאבק כל חייו על הזכות הבסיסית שמגיעה לכל אדם, לכל מי שנברא בצלם.

לדודו הבן, ולשאר חבריו וקרוביו המעטים של יעקלה ששרדו מהשואה: יעקלה עובר עכשיו לעולם שכולו טוב, לחסות בצל כנפי השכינה. שם כבר ישירו לך המלאכים את שיר הערש הידוע ביידיש, שפת אמך ז"ל: 'שלאף זשע מיר מיין יעקלה מיין קליינער'... ובתרגום לעברית: שן ילדי הקטן יעקלה, עצום עיניך.

עיני הבשר שלך עצומות ועיני הרוח - הנשמה שלך - תפגושנה את אמך ואת אביך ואת רחל אשתך האהובה ואת כל חבריך שהלכו מאתנו. יעקב ולשבר - יעקלה! איש אחד - חלוץ, שטרם כמו נמלה עמלנית, עם עוד נמלים רבות בקן הגדול של אשדות יעקב, לבנות, לעבוד, לשמור, לעשות כל מה שאפשר עד כלות.

בשם קיבוץ אשדות יעקב

עמליה דיין בת-ארי